

Oral Sundhed på Seniorcentre (OSS)

-Et samarbejde om bedre oral sundhed for beboere på seniorcentre i Gladsaxe Kommune.

PROGRAM 2016-2018

Programbeskrivelse Oral Sundhed på Seniorcentre (OSS)

Baggrund for program OSS

Det er velkendt, at dårlig mundhygiejne giver tandsygdomme og nedsat livskvalitet. Det er samtidig dokumenteret, at dårlig mundhygiejne også har indflydelse på den almene helbredstilstand.

Der er således en sammenhæng mellem diabetes og tandkødssygdomme. Endvidere tyder undersøgelser på, at der også er en sammenhæng mellem tandkødssygdomme og hjerte-karsygdomme. Disse lidelser forekommer hyppigt hos beboere på seniorcentre og er desuden en almindelig dødsårsag hos ældre. Det har vist sig, at mundplejeprogrammer for beboere på seniorcentre har reduceret forekomsten af lungebetændelser.

Man ved, at der er problemer med mundhygiejnen hos beboere på seniorcentre. Undersøgelser viser, at den hjælp til mundpleje, som beboere på seniorcentre modtager fra plejepersonalet, ikke er optimal.

En større svensk undersøgelse viste, at 77,5% af beboerne på seniorcentre havde brug for hjælp til mundpleje. Samme undersøgelse viste, at det kun var 6,9%, der modtog hjælp.

(Kilde: Johan Elmelund Poulsen Københavns voksentandpleje. Forebyggende tandpleje på plejehjem baseret på sidemandslæring)

I et nyere hollandsk studie skulle plejepersonalet bedømme oral sundhed hos mere end 300 beboere på seniorcentre. Personalet bedømte den generelle orale sundhed som god. Plejepersonalet vurderede, at 9% af plejehjemsbeboerne havde brug for tandbehandling. En undersøgelse af de samme beboere, foretaget af tandlæger, viste, at 73% af beboerne havde behov for tandbehandling.

(Kilde: Gerritsen PFM, Schrijvers AJP, Cune MS. Assessment of the oral health condition of nursing home residents by primary care nurses. Spec. Care Dentist 2014.)

Det er derfor meget relevant at lave et program på seniorcentrene, der i et samarbejde mellem plejepersonalet og tandplejen sætter fokus på mundplejen.

Formål

- At der på seniorcentrene i Gladsaxe Kommune kommer større fokus på mundplejen som en del af den daglige personlige pleje.
- At flere, ikke selvhjulpne beboere, på seniorcentrene modtager hjælp til daglig mundpleje.
- At plejepersonalet kan genkende en sund mund og de hyppigst forekommende sygdomme i munden.
- At beboere på seniorcentrene ikke bliver syge af infektioner forårsaget af dårlig mundhygiejne.

Målgruppe

Alle beboere på seniorcentrene i Gladsaxe Kommune.

Deltagere

Én tandplejer fra Gladsaxe Kommunale Tandpleje og plejepersonalet på seniorcentrene Bakkegården, Egegården, Hareskovbo, Kildegården, Møllegården og Rosenlund i Gladsaxe Kommune.

Bestiller af program

Forligsparterne

Tidsplan (forventet)

Programmet er 3 årigt. Starter i januar 2016 og slutter december 2018.

2016:

Uge 1-4: Administrative opgaver i forbindelse med program OSS.

Uge 5: Opstart på seniorcenter Bakkegården, derefter i alfabetisk rækkefølge:

Egegården, Hareskovbo, Kildegården, Møllegården og Rosenlund (*bilag 1*)

Uge 21-43: Opfølgning og screening af nye beboere i samme alfabetiske rækkefølge.

Uge 44-50: Genscreening og screening af nye beboere.

2017:

Uge 2-9: Genscreening og screening af nye beboere.

Uge 10-11: Evaluering.

Uge 12-50: Opfølgning og screening af nye beboere.

2018:

Uge 2-32: Opfølgning og screening af nye beboere.

Uge 33-47: Genscreening og screening af nye beboere.

Uge 48-50: Evaluering og afslutning.

Kommunikation

Der udarbejdes et notat til forligspartnerne efter første screening i juni 2016.

Herefter aftales det løbende, hvornår og hvordan tilbagemeldingen skal foregå.

Information om projektet

- A3 plakater til ophængning på fællesarealer og afdelinger på alle seniorcentre.
- Pjece til beboere, pårørende og personale på seniorcentrene.
- Orientering på Gladsaxe Kommunes hjemmeside.
- Lederne på seniorcentrene sørger for, at plejepersonalet får besked om programmet inden programstart.
- Tandplejeren kan komme på seniorcentrene før programstart og informere plejepersonalet.

Mål

At flere beboere på seniorcentrene erkender deres behov for hjælp til mundpleje.

Mange beboere på seniorcentre er ikke selv klar over eller opmærksomme på, at de ikke længere har de mentale/motoriske evner til at varetage mundhygiejnen. Det kan være svært at erkende, at en funktion, man selv har klaret det meste af sit liv, nu må opgives og varetages af andre. Det kan samtidig være meget grænseoverskridende at lade andre mennesker hjælpe med den del af den personlige pleje. Det er af stor vigtighed at kunne erkende behovet for hjælp samt være villig til at modtage hjælp til mundpleje.

Konsekvenserne kan være fatale for helbredet og for tænderne, hvis ikke mundhygiejnen varetages korrekt.

(Kilde: Københavns Kommune. Shared Oral Care –vejledning til borgere, pårørende og plejepersonale)

At flere demente beboere på seniorcentrene accepterer hjælp til mundpleje.

Det at skulle hjælpe en dement beboer med mundpleje kan være forbundet med et dilemma. For meget insisteren på denne del af plejeopgaven kan opfattes som overgreb, og det modsatte kan medføre omsorgssvigt. Hvis den demente ikke forstår, hvorfor plejepersonalet vil hjælpe med mundplejen, medfører det ofte en refleksmæssigt afværgende adfærd. Hjælp til mundpleje forudsætter derfor, at den der skal modtage hjælp, forstår hvorfor og giver sit samtykke hertil med eller uden ord.

(Kilde: Nationalt Videnscenter for Demens)

At beboere på seniorcentrene får en bedre mundhygiejne, der giver en velfungerende mund.

En velfungerende mund er nødvendig for livets opretholdelse, for indtagelse af mad og drikke, for smagsindtryk og for kommunikation.

En velfungerende mund er derfor en grundlæggende forudsætning for livskvalitet.

At mindske infektioner i kroppen forårsaget af dårlig mundhygiejne.

En mund med betændelse kan have samme indvirkning på kroppen som et betændt sår på størrelse med en håndflade. Sygdom i munden skal derfor forebygges. Dette gøres ved daglig korrekt mundpleje.

(Kilde: Københavns Kommune. Shared Oral Care –vejledning til borgere, pårørende og plejepersonale)

At optimere samarbejdet mellem tandplejen og plejepersonalet på seniorcentrene.

Det er ikke muligt for omsorgstandplejen alene at sikre, at ikke-selvhjulpne beboere undgår sygdomstilstande i munden. Den optimale mundpleje kan kun frembringes med en daglig indsats af plejepersonalet.

Sygdom i munden kan kun forebygges ved daglig korrekt mundpleje.

(Kilde: Københavns Kommune. Shared Oral Care –vejledning til borgere, pårørende og plejepersonale)

At uddanne plejepersonalet til at kende en sund mund.

Dårlig mundhygiejne med tanddestruktion og infektionsrisiko opdages i mange tilfælde ikke af beboeren selv. Derfor er det vigtigt, at plejepersonalet kan vurdere, om en mund er sund eller om der ses sygdomme i munden.

Den dårlige mundhygiejne skal opdages i tide, så det på den måde er muligt at forebygge og forhindre sygdomme i munden.

(Kilde: Københavns Kommune. Shared Oral Care –vejledning til borgere, pårørende og plejepersonale)

Succeskriterier

At flere beboere på seniorcentrene erkender deres behov for hjælp til mundpleje.

At flere demente beboere på seniorcentrene accepterer hjælp til mundpleje.

Målet er nået, hvis der er stor overensstemmelse mellem antal beboere, der får hjælp og støtte/motivation samt dem, der anbefales at få hjælp og støtte/motivation til mundpleje.

At beboere på seniorcentrene får en bedre mundhygiejne, der giver en velfungerende mund

Målet er nået, hvis antallet af beboere med meget plak og blødning ved tandbørstning er målbart reduceret

At mindske infektioner i kroppen forårsaget af dårlig mundhygiejne

Færre indlæggelser af beboere på seniorcentre pga. lungebetændelser i 2017/2018. Resultatet vil ikke være validt, da antallet af årlige indlæggelser pga. lungebetændelser er så lavt, at udsving kan skyldes tilfældigheder. Undersøgelser har vist, at hospitalsindlæggelser pga. lungebetændelser kan nedsættes, hvis mundhygiejnen forbedres.

Målet er derfor nået, hvis der er målbar fremgang i mundhygiejnen (færre beboere med store mængder plak og blødning fra tandkødet.)

At optimere samarbejdet mellem tandplejen og plejepersonalet på seniorcentrene

Målet er nået, hvis der er stor overensstemmelse mellem antal beboere, der får hjælp og støtte/motivation samt dem, der anbefales at få hjælp og støtte/motivation til mundpleje.

At uddanne plejepersonalet til at kende en sund mund.

Målet er nået, hvis tandplejeren ved sparring med plejepersonalet oplever, at plejepersonalet kender en sund mund og de mest almindelige tegn på sygdomme i munden.

Personaleressourcer

Tandplejer ansat 35 timer i 41 uger/pr. år i 3 år.

Plejepersonalet på seniorcentrene skal bruge ca. 30-60 minutter pr. beboer om året sammen med en tandplejer.

Økonomi

Der er bevilliget 400.000kr pr. år i 3 år til forbedringer af tandsundheden hos ældre på seniorcentre og udsatte grupper i Gladsaxe Kommune.

Organisatorisk ramme

Programejer: Leder af TOP Herle Klifoth.

Programleder: Overtandlæge Liselotte Harild.

Programansvarlig: Tandplejer Kamilla Skovholm Aybar.

Styregruppe: Souschef i Trænings- og plejeafdelingen og leder af Enhed for Velfærdsteknologi Anne Skjoldddan, Leder af Bakkegården seniorcenter Mette Thoms, Leder af Egegården seniorcenter og Møllegården seniorcenter Jessie Lykke, Forstander på Hareskovbo plejehjem Astrid Guldborg, Leder af Kildegården seniorcenter Birthe Søndergaard, Leder af Rosenlund seniorcenter Dorte Boysen, Overtandlæge Liselotte Harild og Tandplejer Kamilla Skovholm Aybar.

Arbejdsgruppe: Tandplejer Kamilla Skovholm Aybar, afdelingslederne og plejepersonalet på seniorcentrene.

Aktiviteter

Første screening:

Alle beboere på seniorcentrene i Gladsaxe Kommune screenes af en tandplejer ved et besøg hos beboeren. Dettles gøres sammen med en fra plejepersonalet (evt. kontaktperson), der har et godt kendskab til beboeren.

- Der udfyldes et screeningskema med oplysninger om:
Tandstatus (naturlige tænder, tandløs, proteser)
Plak/bakterier på tænder eller proteser
Blødning ved tandbørstning
Der gives hjælp til tandbørstning/mundpleje
Beboerens evne til at varetage egen mundpleje. (Bilag 2)
- Kontaktpersonen undervises i, hvordan en sund mund og de hyppigst forekomne sygdomme i munden ser ud.
- Der laves en mundplejeplan/handleplan sammen med kontaktpersonen.
Mundplejeplanen noteres af tandplejeren i journalen i KMD-Care under overskriften "Mundpleje".
- Der gives instruktion i mundpleje/tandbørstning til kontaktpersonen, tilpasset den enkelte beboers behov.
- Beboeren gives en status (*rød, gul, grøn, blå*), der indikerer, hvornår næste opfølgende besøg skal være. (Bilag 3)

Opfølgning:

Efter 3-4 mdr. laves opfølgning af de beboere, der ved første screening fik rød status.

Efter 5-7 mdr. laves opfølgning af de beboere, der ved første screening fik en gul status.

- Der udfyldes et opfølgnings-skema med oplysninger om:
Førrige status
Førrige mundplejeplan er fulgt
Beboerens evne til at varetage egen mundpleje. (Bilag 4)
- Der laves en ny mundplejeplan/handleplan sammen med kontaktpersonen, den noteres af tandplejeren i journalen i KMD-Care under underskriften "Mundpleje".
- Der gives evt. en ny instruktion i mundpleje/tandbørstning.
- Kontaktpersonen undervises i at genkende en sund mund og de hyppigst forekomne sygdomme i mundhulen.
- Beboeren gives en ny status, der indikerer, hvornår næste opfølgende besøg skal være.

Anden screening:

Efter 9-12 mdr. laves en opfølgende screening på alle beboere.

- Der udfyldes et nyt screeningsskema med oplysninger om:
Tandstatus (naturlige tænder, tandløs, proteser)
Plak/bakterier på tænder eller proteser
Blødning ved tandbørstning
Der gives hjælp til tandbørstning/mundpleje
- Der gives evt. en ny instruktion i mundpleje/tandbørstning.
- Kontaktpersonen undervises i at genkende en sund mund og de hyppigst forekomne sygdomme i mundhulen.
- Der laves en ny mundplejeplan/handleplan sammen med kontaktpersonen, den noteres af tandplejeren i journalen i KMD-Care under overskriften "Mundpleje".
- Beboeren gives en ny status (*rød, gul, grøn, blå*), der indikerer, hvornår næste opfølgende besøg skal være.

Risikovurdering

- Programdeltagerene er generelt svækket fysisk og/eller psykisk.
- Programdeltagerne er alle beboere på seniorcentrene. Disse beboere bor i gennemsnit ca. 2½ år på seniorcentret, hvilket betyder at alle, gennemsnitligt betragtet, er udskiftet i løbet af projektperioden.
- Det er frivilligt at deltage i programmet, hvilket kan betyde, at nogle fravælger at deltage eller springer fra undervejs.
- Der er planlagt en stram tidsplan, der kræver godt samarbejde mellem tandplejeren, plejepersonalet og beboeren.
- Det kan være svært for plejepersonalet at sætte den nødvendige tid af i en travl hverdag.
- Sygdom og udskiftning blandt personale.
- Evaluering af antal indlæggelser pga. lungebetændelser. Antallet er så lavt, at udsving kan skyldes tilfældigheder.

Evaluering

Der laves evaluering af program OSS, efter første år i slutningen af 2016 og starten af 2017 samt ved programmets afslutning i slutningen af 2018.

Screeningsfaser

- A:** Første screening laves i programmets opstartsfasen. Laves på alle beboere på seniorcentrene.
- B:** Løbende første screening laves på alle beboere, der flytter ind på seniorcentrene i løbet af programperioden.
- C:** Anden screening laves efter 9-12 mdr. efter programstart. Laves på alle beboere på seniorcentrene.
- D:** Sidste screening laves ved programmets afslutning. Laves på alle beboere på seniorcentrene.

Evaluering af delmål i slutningen af 2016 og starten af 2017.

Her sammenlignes **A** og **C** på følgende registrerede områder:

- Status (rød, gul, grøn, blå)
- Tandstatus
- Plak på tænder
- Plak på proteser
- Blødning ved tandbørstning
- Status på mundpleje
- Anbefalet mundpleje

Evaluering af mål i 2. halvdel af 2018.

Her sammenlignes **A** og **D** på følgende registrerede områder:

- Status (rød, gul, grøn, blå)
- Tandstatus
- Plak på tænder
- Plak på proteser
- Blødning ved tandbørstning
- Status på mundpleje
- Anbefalet mundpleje

Evaluering af program Oral Sundhed på Seniorcentre I slutningen af 2018.

- Er målene nået? Hvorfor/Hvorfor ikke.
- Kunne noget være gjort anderledes? Hvorfor/Hvorfor ikke.
- Kan det anbefales at programmet bliver permanent? Hvorfor/hvorfor ikke.

Delmål

Målbar forbedring af mundhygiejnen på seniorcentrene.

Målbar større overensstemmelse mellem det antal beboere, der får hjælp og støtte/motivation samt dem, der anbefales at få hjælp og støtte/motivation til mundpleje.

Evaluering af delmål

Laves på baggrund af en sammenligning mellem første screening (**A**) og anden screening (**C**) efter ca. 9-12 mdr. i slutningen af 2016 og starten af 2017.

Plak

Der laves en sammenligning af følgende registreringer

- Intet synligt plak
- Synligt plak
- Store mængder plak

Blødning fra tandkødet

Der laves en sammenligning af følgende registreringer

- Ingen blødning ved tandbørstning
- Blødning ved tandbørstning

Der laves statistik for mundhygiejne (plak og blødning) for hvert seniorcenter og en samlet for alle seniorcentre.

Hjælp til mundpleje

Der laves en sammenligning af følgende registreringer

- Hvor mange får daglig fysisk hjælp/ Hvor mange anbefales at få daglig fysisk hjælp
- Hvor mange får støtte/motivation/ Hvor mange anbefales at få støtte/motivation
- Hvor mange får ikke hjælp/ Hvor mange anbefales ingen hjælp

Der laves statistik for hjælp/anbefalet hjælp til mundpleje for hvert seniorcenter og en samlet for alle seniorcentre.

Evaluering af mål

Laves på baggrund af en sammenligning mellem første screening (A) og sidste screening (D). Laves i slutningen af 2018.

At flere beboere på seniorcentrene erkender deres behov for hjælp til mundpleje.

At flere demente beboere på seniorcentrene accepterer hjælp til mundpleje.

Der laves en sammenligning mellem første screening og den sidste screening af følgende registreringer

- Hvor mange får daglig fysisk hjælp
- Hvor mange får støtte/motivation
- Hvor mange får ikke hjælp

Målet er nået, hvis en betydelig større andel af beboere på seniorcentre, får hjælp til mundplejen og støtte/motivation til mundplejen efter programmets afslutning.

At beboere på seniorcentrene får en bedre mundhygiejne, der giver en velfungerende mund.

Der laves en sammenligning mellem første screening og den sidste screening af følgende registreringer

Plakregistrering

- Intet synligt plak
- Synligt plak
- Store mængder plak

Blødningsregistrering

- Ingen blødning ved tandbørstning
- Blødning ved tandbørstning

Målet er nået, hvis gruppen af beboere med store mængder plak og blødning ved tandbørstning er målbart reduceret efter programmets afslutning.

At mindske infektioner i kroppen forårsaget af dårlig mundhygiejne

Færre indlæggelser af beboere på seniorcentre pga. lungebetændelser i 2017/2018. Resultatet vil ikke være validt, da antallet af årlige indlæggelser pga. lungebetændelser er så lavt, at udsving kan skyldes tilfældigheder. Undersøgelser har vist, at hospitalsindlæggelser pga. lungebetændelser kan nedsættes, hvis mundhygiejnen forbedres.

Målet er derfor nået, hvis der er målbar fremgang i mundhygiejnen (færre beboere med store mængder plak og blødning fra tandkødet.)

At optimere samarbejdet mellem tandplejen og plejepersonalet på seniorcentrene.

Der laves en sammenligning mellem første screening og den sidste screening af følgende registreringer

- Hvor mange får daglig fysisk hjælp/ Hvor mange anbefales at få daglig fysisk hjælp
- Hvor mange får støtte/motivation/ Hvor mange anbefales at få støtte/motivation
- Hvor mange får ikke hjælp/ Hvor mange anbefales ingen hjælp

Målet er nået, hvis der er stor overensstemmelse mellem antal beboere, der får hjælp og støtte/motivation samt dem, der anbefales at få hjælp og støtte/motivation til mundpleje efter programmets afslutning.

Der laves et fokusgruppe interview med plejepersonalet på seniorcentrene og personalet i omsorgstandplejen.

Målet er nået hvis der under interviewet gives udtryk af både plejepersonalet på seniorcentrene og personalet i omsorgstandplejen at samarbejdet er forbedret.

At uddanne plejepersonalet til at kende en sund mund.

Der laves en fokusgruppeinterview med plejepersonalet på seniorcentrene.

Målet er nået, hvis en del af plejepersonalet i et fokusgruppeinterview giver udtryk for at have opnået større viden om en sund mund og de mest almindelige tegn på sygdomme i munden. Samt hvis tandplejeren ved sparring med plejepersonalet oplever, at plejepersonalet kender en sund mund og de mest almindelige tegn på sygdomme i munden efter programmets afslutning.

Foreløbig plan for hvornår Tandplejer Kamilla Aybar kommer på de forskellige seniorcentre.

Bakkegården uge 5+6+7

Egegården uge 8+9+10

Hareskovbo uge 11+13

Kildegården uge 14 (1/2 uge)

Møllegården uge 14(1/2 uge) +15+16

Rosenlund uge 17+18+19+20

(Fridage i uge 18+19 pga. Kristi himmelfart og pinse)

Oral Sundhed på Seniorcentre (OSS), Screeningsskema

Bilag 2

Seniorcenter:	Stue:	Afd.:	Vil ikke:
Navn:	CPR-nr.:		
Kontaktperson:	Løbe-nr.:	Dato:	

Tandstatus

	Naturlige tænder	Tandløs	Partiel protese	Helprotese
Overkæbe				
Underkæbe				

Plak registrering

	Ingen synlig plak	Synlig plak	Store mængder Plak
Overkæbe			
Underkæbe			
Protese			

Blødning registrering (ved tandbørstning)

	Ingen blødning	Blødning
Overkæbe		
Underkæbe		

Mundpleje

Status	Får daglig fysisk hjælp	Får støtte/motivation	Får ikke hjælp
Anbefalet	Daglig fysisk hjælp	Støtte/motivation	Ingen hjælp

Mundplejeplan: _____

Andre oplysninger: _____

Status	Grøn 9-12 mdr.	Gul 5-7 mdr.	Rød 3-4 mdr.	Blå
--------	----------------	--------------	--------------	-----

Status GRØN

God mundhygiejne, ingen tandkødsbetændelse.

Ingen synlig plak.

Klarer selv mundplejen eller modtager daglig mundpleje.

Interval: 9-12 mdr.

Status GUL

Rimelig mundhygiejne, let tandkødsbetændelse.

Synlig plak.

Børster selv eller modtager kun sporadisk hjælp.

Interval: 5-7 mdr.

Status RØD

Dårlig mundhygiejne, tandkødsbetændelse med rødt, hævet og blødende tandkød.

Store mængder plak.

Børster sjældent selv tænder og modtager sjældent hjælp.

Interval: 3-4 mdr.

Status BLÅ

Screening ikke mulig. Vil kan ikke samarbejde om mundhygiejne. Ønsker ikke at deltage i programmet. Deltagelse i program ikke relevant.

Oral Sundhed på Seniorcentre (OSS), Opfølgningsskema

Bilag 4

Seniorcenter:	Stue:	Afd.:	Vil ikke:
Navn:	CPR-nr.:		
Kontaktperson:	Løbe-nr.:	Dato:	

Forrige status

Status	Grøn 9-12 mdr.	Gul 5-7 mdr.	Rød 3-4 mdr.	Blå
--------	----------------	--------------	--------------	-----

Forrige Mundplejeplan

Fulgt	Delvis fulgt	Ikke fulgt
-------	--------------	------------

Notat ang. forrige mundplejeplan: _____

Nuværende mundpleje

Status	Får daglig fysisk hjælp	Får støtte/motivation	Får ikke hjælp
Anbefalet	Daglig fysisk hjælp	Støtte/motivation	Ingen hjælp

Ny mundplejeplan: -

Andre oplysninger: _____

Nuværende status

Status	Grøn 9-12 mdr.	Gul 5-7 mdr.	Rød 3-4 mdr.	Blå
--------	----------------	--------------	--------------	-----

